

Radonguiden

Kortfattad information till dig som bor i villa eller lägenhet

Det vore så mycket lättare, om radon var grönt...

Radon märks inte. Men det kan vara skadligt för din hälsa.

I den här broschyren får du information om hur ditt hem kan bli mer hälsosamt. Du får veta vad radon är, hur det mäts och hur det kan åtgärdas.

Om du vill veta mer finns det en webbplats som handlar om radon. Gå in på www.radonguiden.se.

www.radonguiden.se

På webben har vi samlat all nödvändig information om radon. Här finns bland annat radonfakta, broschyrer och bidragsblanketter.

Vad är radon?

Radon är en osynlig och luktfri radioaktiv gas, som bildas när det radioaktiva grundämnet radium sönderfaller. När gasen i sin tur sönderfaller bildas radioaktiva metallatomer, så kallade radondöttrar.

Radon finns överallt – i mark, luft och vatten.

När det gäller luften i våra bostäder är marken under huset sannolikt den vanligaste radonkällan. Men radon kan också komma från byggnadsmaterial och från hushållsvattnet.

När blir radon skadligt?

Radonhalten mäts i antal Becquerel per kubikmeter inomhusluft (Bq/m^3). 1 Bq/m^3 innebär att en atom sönderfaller per sekund i varje kubikmeter luft.

För att minska risken att din hälsa ska påverkas negativt, har Socialstyrelsen angivit att radongashalter inte bör överstiga 200 Bq/m^3 i inomhusluft.

Enligt regeringens miljömål ska radonhalten i skolor och förskolor vara lägre än 200 Bq/m^3 senast år 2010 och i alla bostäder senast 2020.

Radon och hälsa

På vilket sätt är radon skadligt?

Radon och radondöttrar följer med luften in i luftrör och lungor när vi andas. I lungorna bildas strålning som kan orsaka lungcancer. Ju längre tid du tillbringar i radonhus och ju högre halter du utsätter dig för desto större är risken. Det tar minst 15 år att utveckla sjukdomen.

Rökning i kombination med radonstrålning innebär ökad hälsorisk. Även passiva rökare, som familjemedlemmar, löper ökad risk att drabbas av lungcancer från radon.

Hur vanligt är lungcancer orsakad av radon?

Statens strålskyddsinstitut uppskattar att mellan 400 och 500 lungcancerfall per år orsakas av radon i inomhusmiljö.

Om man sänker radonhalten i alla hus som ligger över 200 Bq/m³ kan man på sikt undvika cirka 200 lungcancerfall varje år.

Utsätts vi för annan strålning än radon?

Vi utsätts ständigt för radioaktiv strålning av olika slag, bland annat från marken och från rymden. Men ungefär hälften av den genomsnittliga årliga stråldosen kommer från radon i bostaden.

Det är enkelt att mäta

Om du bor i hus:

Orsakerna till förhöjda radonhalter kan vara många. Det är därför viktigt att mäta oavsett var du bor eller vad din villa är byggt av. Du kan kontakta miljö- och hälsoskyddskontoret i din kommun eller motsvarande. De kan hänvisa till laboratorier som säljer de mätdosor du behöver.

Vissa kommuner hjälper till att beställa mätningen, men du kan också kontakta laboratoriet själv och beställa dina mätdosor.

Dosorna placeras ut enligt de anvisningar som följer med. Om huset har fler våningar behövs minst en dosa per plan. Dosorna ska ligga på samma plats i minst två, helst tre månader under eldningssäsongen (normalt oktober – april). Därefter skickas de tillbaka till laboratoriet tillsammans med ett protokoll som du har fyllt i. Resultatet kommer med posten inom ett par veckor.

Mätningen kostar mellan 200 och 500 kronor per bostad.

Om du bor i lägenhet:

Om du vet att radonhalten i din lägenhet överstiger Socialstyrelsens riktvärde på 200 Bq/m³ är din fastighetsägare skyldig att åtgärda den höga radonhalten. Om du inte vet om du har radon i din lägenhet – kontakta din fastighetsägare som kan vara skyldig att göra en mätning. Du kan också göra mätningen själv.

Så här sänker du radonhalten

Om mätresultatet visar att det är mer än 200 Bq/m³ (årsmedelvärde) i inomhusluften bör du sanera din bostad. Bor du i villa ansvarar du för saneringen själv. Om du bor i lägenhet är det fastighetsägaren som är skyldig att åtgärda radonproblemet.

Hör av dig till din kommun. De har ofta en överblick över konsulter som tar reda på varifrån radonet kommer.

- Är det byggnadsmaterialet som avger radon, behöver du öka luftomsättningen.
- Kommer radonet från marken, kan du tätta läckor till exempel över rensbrunnar för avlopp eller runt skyddsror för vattenledningar.
- Att förändra lufttrycksförhållandena så att inte markluft kommer in i huset är ett annat alternativ.
- Kommer radonet från dricksvattnet, räcker det oftast med att vattnet luftas kraftigt med en särskilt konstruerad radonavsiljare.

Priserna och åtgärdernas omfattning kan variera.

Du får bidrag för att sänka radonhalten

Hos Länsstyrelsen kan du söka bidrag för att sänka radonhalten i ditt hus (egnahem) om halten överstiger 200 Bq/m³. Bidraget är 50 procent (max 15 000 kronor) av kostnaderna för åtgärderna.

Hit vänder du dig

När du vill mäta:

Kontakta din kommuns miljö- och hälsoskyddskontor, eller motsvarande. De kan hänvisa till laboratorier som säljer mätidosor.

När du vill veta varifrån radonet kommer:

Kommunen har ofta överblick över verksamma konsulter, som kan ta reda på varifrån radonet kommer.

På Statens strålskyddsinstituts webbplats, www.ssi.se, finns en förteckning över personer som gått kurser om radon. Du kan också leta i telefonkatalogen.

När du ska sanera:

Konsulterna som har undersökt ditt hus kan ofta föreslå lämpliga åtgärder och företag för att sanera ditt hus.

När du ska söka bidrag:

Ansökningsblanketter och broschyrerna "Information om radonbidrag till egnahem" och "Åtgärder mot radon i bostäder" laddar du lätt ner från Boverkets webbplats www.boverket.se eller från www.radonguiden.se. Materialet finns också hos din Länsstyrelse och det är där du lämnar din ansökan.

Du får bidrag för att sänka radonhalten

Hos Länsstyrelsen kan du söka bidrag för att sänka radonhalten i ditt hus (egnahem) om den överstiger 200 Bq/m³. Bidraget är 50 procent (max 15000 kronor) av kostnaderna för åtgärderna. OBS! Du får inte ha påbörjat saneringsåtgärderna när du ansöker om bidrag. Har du börjat sanera innan du lämnat in ansökan får du inga pengar.

När du vill veta mer

- Din kommun, som har ansvar för miljö- och hälso-skyddsfrågor, är din närmaste informationskälla. Oftast finns handläggare som arbetar med radonfrågor.
- Länsstyrelsen kan också lämna information i radonfrågor, främst om bidraget och om hur en saneringsprocess kan gå till.
- Statens strålskyddsinstitut, som arbetar för en säker strålmiljö i samhället, har flera broschyrer, som kan laddas ner från www.ssi.se eller beställas på telefon 08-729 71 00 eller fax 08-729 71 08. De har också en förteckning över personer som gått kurser om radon samt laboratorier som är ackrediterade för radonmätningar.
- Socialstyrelsen, som har ett centralt ansvar för hälso-risker i befintlig bebyggelse, informerar om radon på sin webbplats www.socialstyrelsen.se.
- SWEDAC (Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll) ackrediterar laboratorier som tar emot och analyserar mätidosor. Se www.swedac.se.

www.radonguiden.se

Nyfiken på att veta mer? På Boverkets webbplats finns fakta och vanliga frågor och svar om radon.

Att göra:

- Läs om radon
- Beställ mätdosor
- Mät
- Skicka in mätdosorna
- Se mätresultat

www.radonguiden.se

Boverket, Box 534, 371 23 Karlskrona, telefon: 0455-35 30 00, fax: 0455-35 31 00, webbplats: www.boverket.se